

ОЗ СНВК «Академічна гімназія»

*Алгоритм формування
життєвих
компетенностей на
уроках інформатики*

Підготувала
вчитель інформатики
Чиженко О.С.

2017 – 2018 н.р.

Освіта була і є однією з основних компонентів суспільства, що забезпечує культурне та освітнє зростання рівня нового покоління і тим самим – процвітання самого суспільства.

Провідна роль в організації навчально-виховного процесу завжди належала і належить учителеві. Саме він здійснює керівництво процесом навчання, шукає оптимальні способи організації уроку з метою формування навчальних компетенцій на високому рівні.

Від учителя залежить, скільки інформації зможуть сприйняти і засвоїти учні, якими навчальними методами й прийомами при цьому треба скористатися та на якому рівні будуть сформовані у учнів ті чи інші компетенції.

Сучасне інформаційне суспільство — це період високих технологій, що потребує від освіти формування компетентної та активної особистості. Поступове впровадження гуманістичної парадигми освітнього процесу веде до певної зміни ролі й функцій вчителя, зростання його самостійності на етапі прогнозування, конструювання й організації, що приводить відповідно до підвищення відповідальності за результати своєї праці. Саме на досягнення кінцевого результату — розвитку особистості через призму формування життєво необхідних компетентностей — націлена сучасна модель освіти.

Існує необхідність так організувати вивчення інформатики, щоб воно було корисним і водночас захоплюючим, цікавим. А це можливо шляхом подолання надмірної абстракції, через розкриття ролі інформатики в пізнанні навколишнього світу, через інтеграцію з іншими шкільними предметами та формування у такий спосіб цілісного, гармонійного світосприйняття дитини.

Розв'язання такого завдання у значній мірі пов'язано з правильною реалізацією принципу зв'язку навчання з життям взагалі і з навчанням інформатики.

Здійснювати зв'язок навчання з життям означає:

- Поєднувати вивчення основ наук з різними видами праці, в якій учні самі створюють ті чи інші, нехай найменші, цінності для колективу, школи, суспільства;
- Актуалізувати в процесі засвоєння знань, навичок і умінь та в процесі суспільно корисної праці учнів їх життєвий досвід, спиратися на нього, науково висвітлювати його. У житті в практичній діяльності, у процесі застосування знань людина перевіряє їх правильність, розвиває мислення.

Серед цілей вивчення інформатики можна виділити такі рівноправні аспекти:

- оволодіння учнями комплексом знань, умінь і навичок, необхідних у повсякденному житті та майбутній трудовій діяльності, достатніх для оволодіння іншими галузями знань і забезпечення неперервної освіти;
- формування в учнів уявлень про ідеї та методи інформатики та її роль у пізнанні дійсності; наукового світогляду, життєвих компетентностей.

Компетентність – це загальна здатність, що базується на знаннях, досвіді, цінностях, здібностях, набутих завдяки навчанню.

Система компетентностей в освіті має ієрархічну структуру, рівні якої складають:

- ключові компетентності;
- загально-галузеві компетентності;
- предметні компетентності.

Основними групами компетентностей є:

- соціальна;
- полікультурна;
- комунікативна;
- інформаційна;
- саморозвитку та самоосвіти;
- продуктивної творчої діяльності.

Цих компетентностей можна досягти тільки своєю особистою активною та продуктивною діяльністю, особистим досвідом через пізнання соціального досвіду.

Елементи життєвої компетентності (знання, уміння і навички, життєвий досвід, фізичний потенціал, задатки та здібності, риси характеру, креативність та інтелект, духовність особистості) поєднуються в різних конфігураціях для вирішення людиною конкретних завдань та розв'язання проблем, які ставить перед нею життя.

Життєва компетентність виконує дві основні функції — забезпечує життєздатність та життєстійкість.

Структура життєвої компетентності має такі складові:

Когнітивна компетенція — це система здатностей, які визначають спроможність особистості щодо адекватного й глибокого пізнання оточуючого світу (природного та соціального середовища, самої себе). Вона охоплює когнітивні, інтелектуальні здібності, знання та досвід особистості, риси характеру (допитливість, уважність), мотивацію.

Емоційно-вольова компетенція — це сукупність здатностей, які визначають спроможність людини керувати власними емоціями та активністю. Змістом компетенції є здатності до осмислення власних

емоційних станів, конструктивного прояву емоцій, уникнення та усунення негативних емоцій, самостійного формування та зміни мотивів, визначення оптимального мотиву діяльності.

Творча компетенція — це сукупність здатностей, які визначають спроможність людини до творчості, успішність творчої діяльності, наявність її результатів.

Життєтворча компетенція — одна з найважливіших компетенцій особистості, вона забезпечує здатність самостійно, свідомо і творчо визначати (проекувати) і здійснювати власне життя. Найвищим рівнем розвитку життєтворчої компетенції та життєвої компетентності є духовна компетентність.

Духовна компетенція — це сукупність духовних здатностей людини, які: обумовлюють її спроможність до самопізнання, саморозвитку, самореалізації та самоконтролю;

виражають її мораль (сукупність прийнятих нею моральних норм) та моральність (здатність до власного морально-го пошуку), спроможність шукати сенс свого життя, формувати свої життєві принципи та цінності.

В наш час в педагогіці відбувається становлення нової системи навчання. До цього часу завданням педагога було навчити, дати знання. Тобто вкласти в голову учня ті знання, якими до цього часу володіло людство. Та за останні роки інформації, законів, знань людство накопичило дуже багато, вони швидко змінюються школа не встигає вивчати інформацію, а вона виявляється вже застарілою. Учень в такому разі накопичує знання, а коли виходить за межі школи виявляється, що те, чого його навчили, вже непотрібно, бо є багато прогресивних знань.

Життєві (психосоціальні) навички:

- ❖ Прийняття рішень.
- ❖ Вирішення проблем.
- ❖ Критичне мислення.
- ❖ Креативне мислення.
- ❖ Спілкування.
- ❖ Вміння слухати.
- ❖ Ведення переговорів.
- ❖ Впевненість у собі.
- ❖ Опір тиску однолітків.
- ❖ Самоповага.
- ❖ Співчуття(емпатія)
- ❖ Подолання стресу та керування.

Навички забезпечення життя:

- ❖ Комп'ютерні навички.
- ❖ Знаходження роботи
- ❖ Проходження інтерв'ю.
- ❖ Приготування їжі.
- ❖ Малювання.
- ❖ Керування автомобілем.
- ❖ Навички навчання.
- ❖ Читання.
- ❖ Вміння зробити презентацію.
- ❖ Вміння працювати з цифрами.

Формуванню життєвих компетентностей (саморозвитку і самоосвіти)

сприяє залучення учнів до:

- виконання творчих завдань, написання наукових робіт, участь в інтелектуальних змаганнях (турнірах, олімпіадах, конкурсах);
- відвідування факультативних занять;
- практикування диференційованих домашніх завдань та прийомів випереджувального навчання (розширення галузі знань предмета, просування до вищого рівня засвоєння знань з теми);
- формування загальнонавчальних умінь.

Алгоритм формування життєвих компетентностей учнів:

- *Участь у визначенні основних завдань уроку* через спільну мотиваційно – цільову діяльність.
- *Мотивація на актуалізацію теми*, що полягає в поясненні значення матеріалу, його використання в реальному житті.
- *Формування системи знань*, отриманих у результаті активного сприймання через розв'язання проблемних ситуацій та узагальнення й аналіз фактичного матеріалу.
- *Формування вмінь використовувати знання й особистий досвід*, компетентності в життєвих ситуаціях через розв'язання ситуативних задач – участь у рольових іграх, складання проєктів, виконання творчих робіт, дослідницьких завдань.
- *Формування особистої відповідальності* за рівень знань і самоосвітньої діяльності через тренінги з формування життєвих навичок – рефлексія (самопізнання, самоконтроль, саморегуляція).
- *Моніторинг і корекція розвитку* особистості через виховання і самовиховання, діагностика.
- *Формування «Портфоліо успіху»* (замість незнання оцінюються успіхи у просуванні учня в розвитку, виконанні різних завдань).